

DOBA DOZRÁLA K LIDOVÉMU ODPORU. PŘICHÁZÍ ANTI-SCHWAB EFEKT? LYNČOVÁNÍ POLITIKŮ A ELIT KTERÍ PŘIJDOU O VŠECHNO – NEBUDOU NIC VLASTNIT A NEBUDOU ŠŤASTNÍ?

22. května 2022 v ČR, Hlavní, Komentáře, Politika & Lid. práva

AA

ČESKO: IVAN POLEDNÍK přináší aktuální úvahu o legitimitě odporu proti vládní moci a cituje ze slavného textu papeže Pia XI, který je dnes opět mimořádně aktuální

Stále častěji mnozí uvažují o tom, že totalitní praktiky a útlak vlády nelze již tolerovat, a je na místě proti němu vystoupit radikálnějšími prostředky. Jak je na tom ale křesťan, katolík zvláště? Dovoluje mu jeho víra a učení Církve vzbouřit se proti státní moci? Pomiňme teď současný Vatikán, který je

v rukou (pravděpodobně) nelegitimního papeže a zednářské lóže – a obráťmě se do událostí relativně nedávné historie.

Spravedlivá revolta

Současné události dohromady spojují dvě křížová tažení 20. století.: Povstání cristeros v Mexiku a Španělskou občanskou válku. Mají stejnou příčinu a stejný účinek – ostré pronásledování katolicismu kvůli nespravedlivým zákonům a fyzickému nátlaku, a ušlechtilou odpověď mexického a španělského lidu na obranu Církve, své Víry a svého duchovenstva.

Povstání cristeros bylo vyloučeno z dějin a jeho oběti – jeho mučedníci – se nepočítají za víc než mrtvé psy. Podobně je politicky korektními lidmi odmítána Španělská občanská válka, stejně jako ostatky generála Franka, jež se akutální vláda snaží vykázat do zapomnění. Existuje však papežský text, který tato dvě křížová tažení věroučně sjednocuje tím, že stanovuje principy pro spravedlivou revoltu, opak vzbouření.

Vzbouření

Abychom nějakou myšlenku lépe pochopili, je často užitečné promyslet její opak. V tomto případě vzbouření. Sv. Tomáš Akvinský se jím zabývá ve svém pojednání Summa teologická (II-II, 42).

Vzbouření je „nespravedlivé napadení jedné části společnosti druhou“. Lidé svou povahou patří do politické struktury a mají povinnost přispívat ke společnému jednání, což je dílo, které má být uskutečněno společně, a tato úloha je základním důvodem pro takoveto politické sdružování. Vzbouření je porušením této jednoty prostřednictvím povstání jedné části společenství proti jiné.

Vzbouřená frakce chce vnutit své názory či zájmy celku, nikoliv zákonnými prostředky, ale napadáním. Vzbouření napadá politickou autoritu, která je zodpovědná za obecné dobro, a proto je často charakterizováno jako „povstání vůči politické autoritě“. V některých případech však může sama vláda být vzbouřenecká.

Vzbouření není striktně řečeno válkou. Připomíná válku a používá stejné prostředky, což mu může vysloužit titul občanské války. Válka se však bojuje mezi nezávislými státy.

Je vzbouření vždy špatné?

Protože vzbouření narušuje mír založený na spravedlnosti, a nespravedlnost je sama o sobě vždy závažná, když poškozují obecné dobro, je vinou, kterou nic nemůže ospravedlnit.

Důvodem je, že odporuje jednotě společnosti, která je sociálním právem a částí obecného dobra. Zatímco může existovat „spravedlivá válka“, nemůže existovat žádné „spravedlivé vzbouření“. Ve vzbouření existují dvě navzájem si odporující strany, jen jedna je však vzbouřená. Druhá uplatňuje legitimní odpor.

Abychom ukázali rozdíl mezi válkou a vzbouřením a závažnost vzbouření, je důležité připomenout si, že válečný zajatec je nedotknutelný, zatímco člověk má právo odsoudit vzbouřence. Takový rozsudek musí být vynesen v souladu s platnými zákony, je však spravedlivý a může zahrnovat i trest smrt.

V případě vzbouření to není legitimní autorita, která vyzývá k boji. Následovat výzvu nějakého vzbouřence je aktem vzpoury, jenž je méně závažný, než převzetí iniciativy, člověk však nikdy nemá právo následovat výzvu soukromé osoby, která nemá žádnou legitimní autoritu.

Může revolta někdy nebýt „hříchem“? Ano, jestliže namísto podpory jednotlivého dobra, je jejím cílem skutečné obecné dobro společnosti, a jestliže obnovuje jednotu kvůli tomu, že se vláda stala tyranskou.

V tomto případě je to vláda, která je rozvratná, protože rozděluje společnost na frakce: legitimita je na straně revolty. Je vždy důležité na to upozorňovat.

Legitimita a tyranie

I když je podřízení se veřejné autoritě povinností, není to povinnost bezpodmínečná. Předpokládá, že autorita podstatně naplňuje svoji funkci.

Politická autorita, ať už je její forma jakákoliv, má za úkol směřovat společnost, za kterou je zodpovědná, k obecnému dobru. Jako takové jsou jí všichni povinováni naprostou poslušností. Tato autorita však není obecným dobrem, musí mu sloužit a prosazovat jej, není s ním totožná.

To znamená, že osoba, která má autoritu, může být nevěrná svému poslání. Namísto zajišťování obecného dobra se mu může zpronevěřit, když je [tato osoba] slabá a stává se zajatcem nějaké frakce, nebo kvůli vyhýbání se odpovědnosti, když prosazuje své vlastní zájmy nebo zájmy nějaké skupiny.

Tyranie tkví v autoritě, která již nevládne pro obecné dobro, ale v zájmu sebe sama, nebo strany, nebo dokonce cizí země.

Existuje mnoho stupňů tyranie a výše zmíněné ji popisuje na jejím vrcholu. Když dosáhne tohoto bodu, legitimita takovéto moci se zhroutí. Než to však nastane, může být obecné dobro značně ovlivněno nebo ohroženo, aby bylo zapotřebí úsilí k nápravě.

Odpor vůči tyranii

Obecně existují čtyři možné přístupy odporu vůči moci:

- Pasivní odpor, který spočívá v tom, že se neuposlechnou nespravedlivé zákony. Ten je povinný v případě špatných zákonů.
- Aktivní právní odpor, který spočívá v tom, že se legitimními prostředky (zákonem povolenými i nepovolenými) požaduje, aby byl zákon revidován. Ten je dovolený.
- Aktivní ozbrojený odpor, nebo spravedlivá revolta, která spočívá v odporu vůči zákonu, který je prosazován silou (to byl případ povstání cristeros a Španělské občanské války).
- Vzbouření, které staví jednu frakci proti druhé. To není nikdy dovolené.

Podmínky pro spravedlivou revoltu

Tyto podmínky jsou podobné jako podmínky pro spravedlivou válku, konkrétně 1) spravedlivá příčina, 2) jistá politická legitimita, která kompenzuje autoritu vlády, 3) správný úmysl.

Spravedlivá příčina existuje pouze jediná: naléhavá potřeba obecného dobra. Jestliže je v základní věci značná část národa šikanována ku prospěchu jiné, není již naplňováno obecné dobro, i když jsou ti, kteří z toho mají prospěch, většinou.

Jestliže vláda bojuje proti tomuto stavu věcí, musí se podporovat a musí se jí pomáhat. Jestliže však přijímá, podporuje a obhajuje tuto závažnou nespravedlnost, stává se formálně tyranskou. Když existuje důvod věřit, že toto zlo nebude dočasné, a stane se závažným, má člověk morální povinnost vzdorovat mu.

Automaticky to také předpokládá, že neexistuje žádné jiné řešení a že se jakékoliv jiné jednání ukázalo jako neúčinné.

Základní podmínkou, která je v tomto případě neodmyslitelná, je, že musí existovat vážný důvod věřit, že taková operace bude dostatečně rychlá a úspěšná, aby nezpůsobila to, že bude národ trpět zlem nakonec větším, než bylo zlo kvůli tyranii.

Politická legitimita

Může se zdát paradoxní požadovat pro spravedlivou revoltu „politickou legitimitu“.

Existují však případy, kdy tato podmínka není problémem. Jsou to případy, kdy samotná autorita, která má na paměti obecné dobro, ale již nemá žádné jiné prostředky, jak zajistit, že zvládne akce nějaké frakce nebo strany, vyzve lid, který jí [vládě] zůstává věrný, aby bojoval proti vzbouřencům.

Potíž je s případy, kdy vláda, která se stala tyranskou, je na straně vzbouření. Obecně vzato legitimita závisí na obecném dobru a na souhlasu dotčených mas (přínejmenším ve velmi velkém počtu), jinak řečeno na velké většině občanů.

Jestliže je vláda na straně vzbouření, ztrácí svou legitimitu, protože rozděluje společnost. V tomto bodě iniciátor revolty jedná odůvodněně a získává náhradní autoritu ve jménu skutečného obecného dobra: v dané zemi, v daný čas – autorita byla vlastně zabavena.

Kdokoliv vede spravedlivou revoltu, skutečně jedná ve jméno obecného dobra země. Uplatňuje legitimitu, která je zrazována ze strany vlády, jež jí původně držela, ale nemůže si ji již nárokovat proti skutečnému obecnému dobru.

Správný úmysl

Zde existují dva ohledy:

1) Nepřekročit důvod, který revoltu ospravedlňuje. Je nutné se vždy obávat, že kromě zabezpečení obecného dobra zde budou specifické nebo nesouvisející cíle, které do věci vnesou zmatek a nakonec poškodí obecné dobro.

2) Neživit revoltu a její stoupence pocity, které jsou samy o sobě zlé, jako je nenávist, závist nebo chamtivost. Občanské války jsou často nejnelitostnější a způsobují neomluvitelnou nenávist.

Církev vždy odsuzovala vzbouření (nemluvíme zde o zavraždění tyrana). Avšak v Syllabu publikovaném v roce 1864 Pius IX. zavrhnul následující výrok: „Je dovoleno vypovědět poslušnost zákonným vládcům, dokonce se i vzbouřiti.“ (č. 63)

Ve dvou pasážích z encykliky Immortale Dei Lev XIII. tuto nauku opakuje: „Je zcela nepochybným, že původ státní moci je třeba hledat v Bohu samém a nikoliv lidu, že vzpouru zakazuje již zdravý rozum.“ „...Je proto zločinem nejen vůči lidskému, ale i proti Božskému majestátu, kdo odpírá poslušnost a podněcuje ke vzpouře a násilným činům.“

Spravedlivá revolta

28. března 1937 zaslal Pius XI. mexickému episkopátu nesmírně cenný dopis, který vyjasňuje legitimitu spravedlivé revolty (Documentation Catholique sl. 985–997). Zde jsou pasáže, které nás zajímají:

„Vícekrát jste svým věřícím připomínali, že Církev chrání mír a pořádek i za cenu vážných obětí a že odsuzuje každé nespravedlivé povstání nebo násilí proti ustavené moci. Na druhou stranu se mezi vámi také říkalo, že kdykoliv tato moc vyvstane proti spravedlnosti a pravdě, aby dokonce zničila samotné základy autority, nelze pochopit, jak by mohli být odsouzeni ti občané, kteří se spojili, aby bránili sebe a národ zákonnými a vhodnými prostředky proti těm, kteří využívají veřejnou moc k jeho zničení.“

Toto je nauka sv. Tomáše Akvinského: Vláda se stává rozvratnou, jestliže „se vzbouří proti spravedlnosti a pravdě“. Spravedlivá příčina k odporu však musí být tak vážná, že „ničící samotné základy autority“. V tu chvíli se její legitimita hroutí. „Zákonnými a vhodnými prostředky“ se normálně myslí politické a nekrvavé prostředky. Následující však vysvětluje, jak může být ozbrojený odpor považován za poslední možnost.

Pius XI. naznačuje podmínky, které jsou pro tento spravedlivý odpor vyžadovány. Třídí je do pěti kategorií: notorická a nepomíjející tyranie; závažná tyranie, která ohrožuje základní dobra národa; zjevná tyranie, kterou za takovou označují čestní lidé; nemožnost použití jiných prostředků; seriózní pravděpodobnost úspěchu.

Papež Pius XI.

Pozdě i včas

Papež také dává konkrétní pokyny duchovenstvu a mexické Katolické akci, jež se týkají jejich politických nároků:

„Tyto nároky mají charakter prostředků nebo relativního cíle, nikoliv konečného a absolutního cíle.“ Musí být poměřovány něčím jiným než samy sebou: obecným dobrem a nakonec i konečným cílem.

„Jejich povaha jakožto prostředků ospravedlňuje pouze zákonné akce a nikoliv svou podstatou zlé akce.“ To platí vždy, pro revoltu i válku.

„Mají-li být prostředky úměrné cíli, musí být použity pouze v té míře, v níž slouží k dosažení nebo celkovému či částečnému provedení cíle, a to takovým způsobem, aby společenství nezpůsobily větší škody než ty, které se snaží napravit.“

„Použití takových prostředků a uplatnění občanských a politických práv v jejich úplnosti, zahrnující také čistě materiální a technické problémy týkající se pořádku, nebo jakoukoliv násilnou obranu, se nikterak nestávají úkolem duchovenstva či Katolické akce jako takové, ačkoliv oběma přísluší příprava katolíků, aby spravedlivě využívali svá práva a bránili je všemi legitimními prostředky podle toho, jak to vyžaduje obecné dobro.“

„Duchovenstvo a Katolická akce, které jsou svým posláním míru a lásky zasvěceny sjednocování všech lidí in vinculo pacis (Ef. 4:3), musejí přispívat k prosperitě národa, zvláště podporovat spojení těch společenských iniciativ, které neodporují dogmatům a zákonům křesťanských mravů.“

Tento text je sám o sobě dostatečně jasný a nepotřebuje další komentář. Pro Církev je zjevně nemožné zajít dále, aniž by se to jevilo jako přímá výzva k revoltě, což nikdy není její role.

Dodejme, že tento text Pia XI. přišel pozdě pro Mexičany, ale právě včas pro Španěly.

Autor: Ivan Poledník